

Vilim Ribić

Vječni šef Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja

UMIROVLJENIK VILIM

Čovjek koji je otisao dvaput, samo da ostane

PIŠE: VIKTOR VRESNIK

ada čovjeku u prvoj rečenici njegove službene biografije piše da je rođen "osmog prosinca 1956. godine naše ere", znate da je riječ o nekome sa smislim za samoutroniju. Vilim Ribić, krajem godine umirovljeni, vječni šef Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja, sam je napisao biografsku natuknicu o sebi na internetskoj

stranici sindikata, koji je sam osnovao 1990. kada je, kao znanstveni novak, prvi put shvatio da će, ne promijene li se stvari dramatično, do kraja

Škrtka biografija

Ako dosad niste čuli za dr. Predraga Markovića, predsjednika sindikalnog Velikog vijeća, i dr. Tvrta Šmitala, predsjednika "Ribićevog" sindikata od 2022., ne mora vam biti neugodno. Obojica imaju solidne znanstvene biografije, prvi na humanističkom području komparativne književnosti i povijesti umjetnosti, drugi kao "stemovac", voditelj Laboratorija za molekularnu ekotoksikologiju na zagrebačkom Institutu "Ruđer Bošković", ujedno i predstojnik Ruđerova Zavoda za istraživanje mora i okoliša, ali

nijednom od njih sindikalizam nije u krvi kao Ribiću.

Njegova znanstvena biografija zato je škrta, u njoj je zabilježen tek kратak, četverogodišnji, Ribićev boravak na Institutu za suvremenu povijest, gdje se imao prilike upoznati s teškom sudbinom novaka. Osim toga, godinu dana pokušavao je biti novinar na HRT-u, odakle je, kaže, otisao zbog cenzure, povremeno je objavljivao

Za razliku od tipičnog sindikalnog pristupa "zaštite stada", pokazao se kao veliki zagovornik reforme obrazovnog sustava, koja bi nužno mnoge današnje sveučilišne karijere dovela na silaznu putanju

vao članke u tiskanim medijima (pa i u tada važnom tjedniku Danas), a u vrijeme studija, još u bivšoj državi, radio je i u poduzeću Sigurnost, kao najamni noćni portir.

Ribić je s vrha svojeg sindikata zapravo otisao dvaput, ali kao da nije. Prvi put to je napravio još 2018., kada se povukao s predsjedničke funkcije i postao glavnim tajnikom sindikata, ali je zapravo vodio sindikat s tajničke pozicije. Drugi put otisao je zadnjeg dana prošle godine, ovaj put u mirovinu. Ali opet je ostao, sada kao "svjetnik vodstva na pola radnog vremena".

Tko će ubuduće voditi sindikat? Ili da pitamo drukčije - što kvalificira doktora Tvrta Šmitala da preuzme poziciju najtvrdoglavijeg, najupornijeg i najrezultatnijeg sindikalca u Hrvatskoj? Imali doista tu ambiciju, morat će se pozdraviti sa znanstvenom karijerom, baš kao što se Ribić oprostio sa svojom i cijelom karijerom, zapravo život, posvetio sindikatu koji je sam osnovao.

Jer, da se razumijemo, iako je svima tri desetljeća dizao tlak, Vilim Ribić ostao će zapamćen kao vjerojatno najbolji hrvatski sindikalni lider. Znao je čemu sindikat služi i kako funkcioniра. Budući da njegovi protivnici to najčešće nisu znali, pa su se nerijetko upuštali u pregovore nepripravljeni, često je svojim članovima izborio više od očekivanog. Njegov će odlazak proslaviti vojska loših poslodavaca i "analitičara" koji su njega, a onda i njima ipak nešto manje iritantanog Krešimira Severa, predsjednika Nezavisnih hrvatskih sindikata, desetljećima smatrali tvrdim čuvarama uhljebarske klase sisavaca državnog proračuna. Dobrim pregovaračima iz HUP-a i Vlade, a bilo je i takvih, Ribić je bio najbolji, iako izuzetno naporan i često neugodan sparing-partner.

Osim sa Severom, s kojim u miru dijeli vrh domaće sindikalne scene od početka devedesetih, Ribić je često znao biti u ratu i s liderima drugih sindikata, čak i u "njegovom" obrazovno-znanstvenom području. Smatrao ih je premekanima, otkrivao njihove prikrivene političke ambicije (on sâm smatrao se čovjekom iznad te kategorije), odbijao potpisati već dogovorene "mirovne sporazume".

Posljednji put to je napravio 28. listopada prošle godine, kada je (iako "samo glavni tajnik") uime Velikog vijeća Sindikata znanosti i obrazovanja odbio ponudu Vlade za šestpostotno povećanje plaće od listopada, uz dodatno povećanje osnovice od dva posto u travnju ove godine, te predloženim povećanjima materijalnih prava. Tada je odbacio Vladinu ponudu jer, prema njegovom mišljenju, "nije bila uskladena s trenutačnim ekonomskim okolnostima, nije respektirala pad realnih plaća članova Sindikata u 2022., a gotovo sigurno vodi prema ekscesnom padu realnih plaća u 2023. godini, poništava rezultate mukotrpne stražu u sustavu obrazovanja iz 2019. godine te imobilizira sindikate idućih godina dana".

Iako je na kraju bio preglasan i kolektivni ugovor je potpisani, Ribićev tadašnji istup nije bio neutemeljen, on je samo problem definirao drukčije, šire i sadržajnije od ostalih: "Najveći je problem to što ne pregovaramo o cijeni rada, nego o održavanju kupovne moći. Ako je to slučaj, onda postoji rizik da se ljudi u drugim sektorima društva izbore za veće plaće, što bi posljedično dovelo do toga da ljudi odlaze iz našeg sektora. Nije najveća tragedija to što će otici lječnici, medicinske sestre ili asistenti na fakultetima. Lošije od toga je to što će u države gdje su sustavi javnih službi bolji, otici građani."

Ribiću se može pripisati svašta, od toga da je desetljećima držao sindikalni monopol u visokom obrazovanju, da je znao grijesiti, što je sindikat ponekad stajalo i skupih sudske presuda, kao u slučaju presude protiv štrajka na Hrvatskim studijima, ali nitko ne može poreći da je upravo on zaslužan za podizanje i očuvanje radnih uvjeta u obrazovnom i znanstvenom području, kaže Mirela Lilek, novinarka Jutarnjeg, specijalizirana za problematiku obrazovnog sektora, kojim se bavi tek nešto kraće od Ribića. Zato su se drugi lideri mijenjali, samo njega su birali osam mandata.

Ribić i ja susreli smo se uživo samo jednom, u Bruxellesu, nedugo nakon što je Hrvatska ušla u Europsku uniju, gdje je sudjelovao u radu Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO), kao jedan od devet hrvatskih predstavnika. Pokušao sam mu tada parirati uvrježenom tezom o tome kako njegov sindikat pruža najčvršću obranu neradnicima. Neutralizirao me u dvije rečenice: "I nama smetaju loši članovi, ali kada branimo načelnu poziciju zaposlenih, ne možemo to raditi selektivno. Nismo protiv otkaza neradnicima, predložili smo model vrednovanja rada, ali nije na nama da radimo reformu sustava".

Bio je, naravno, u pravu. Sindikati, srećom, ipak ne upravljaju državom, niti promjenama sustava, ali mogu biti, iako se to rijetko događa, korisni partneri u kreiranju podloge za promjene. Upravo na tom terenu Ribić je postao poznat po svojoj sklonosti da se okreće protiv struje. Za razliku od tipičnog sindikalnog pristupa "zaštite stada", kao partner u brojnim pregovorima s Vladom, poslodavcima i sveučilišnim establišmentom, pokazao se kao veliki zagovornik reforme obrazovnog sustava, koja bi neizbjegno množe današnje sveučilišne karijere dovela na silaznu putanju. Punih osam godina rektorskog mandata Damira Borasa, uporno je u raspravama o Zagrebačkom sveučilištu kao hrvatskom visokoobrazovnom središtu igrao ulogu Borasove Nemesis, nažalost bezuspješno.

Nepotrebni izleti

Najlošiji je bio i ostao u povremenim političkim izletima izvan obrazovno-znanstvenog sindikalnog teritorija. Tako se kao član grupe za uvođenje eura suprotstavio promjeni valute, tvrdeći kako "nije riječ o dobro izabrnom trenutku", čime se uhvatio na mamac tvrdih protivnika bilo kakvih društvenih promjena u Hrvatskoj. Istom retorikom, naime, čuvari hrvatske stabilne nepromjenjivosti već desetljećima spašavaju Hrvatsku od svakog pokušaja dubinskih reformi sustava. Nikad nije dobar trenutak za izlazak iz društvene hibernacije koja nas drži u devedesetim.

Uza sve to, Ribić se pokazao kao čovjek čiji su interesi daleko širi od temperamentne, ali sadržajem ipak ograničene sindikalne rasprave. Internetski portal Ideje.hr koji je, na njegovu inicijativu pokrenuo Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja, otvoren je, i za sindikat (ali ne i za Ribića), začudo često liberalno orientirana tribina misilaca koja otvara Ribićevu nikad posve ugurenju, mladenačku, a sada već prezrelu ambiciju studenta filozofije i komparativne književnosti.

Od 1. siječnja Vilim Ribić je u mirovinu. Ali ne trebamo se bojati, kao umirovljenik na pola radnog vremena u sindikatu, sada nominalno tek kao savjetnik, dizat će nam tlak još godinama. Svima, ne samo Vladu i poslodavcima. □

